

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського

Кафедра права, філософії та політології

ПОГОДЖЕНО

Протокол №__ від «__» _____ 2020 р.

Завідувач кафедри

_____ проф. Чорний О.О.

СИЛАБУС
навчального курсу
«ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО»

Галузь знань – 01 Освіта / Гуманітарні науки

Спеціальність – 014 Середня освіта (Історія)

Освітній ступінь – магістр

Форма навчання – денна

Форма підсумкового контролю – залік

Викладач – Ятченко Євген Олександрович, доцент кафедри права, філософії та політології, кандидат юридичних наук, доцент.

Тел.: моб. +38(097) 827-03-91.

E-mail: putnik.evg@gmail.com

Години консультацій – щочетверга 12.00.-13.00 (210 кабінет).

1. Анотація курсу

Навчальний курс «Земельне право» розрахований на студентів закладів вищої освіти історичних спеціальностей з урахуванням наявності у них базового рівня знань (бакалавр), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки магістра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Курс «Земельне право» для студентів VI курсу розрахований на XI-й семестр, передбачає 22 лекційних, 12 практичних години, а також 56 годин самостійної роботи. У змісті курсу можна виділити два змістові модулі.

Зміст першого модулю включає:

- розуміння предмета, метода, джерел, принципів та функцій земельного права;
- пізнання елементів та особливостей земельних правовідносин;
- усвідомлення місця земельного права в системі права України;
- розуміння системи землеустрою в Україні;
- ознайомлення із структурою органів управління земельним фондом;
- удосконалення особистих знань про правові режими земель в Україні;
- ознайомлення з основними гарантіями прав на землю;
- удосконалення особистих знань про види юридичної відповідальності в земельному праві;
- ознайомлення з видами порушень земельного законодавства.

Зміст другого модулю включає:

- розуміння порядку реалізації правомочностей власника землі в Україні;
- удосконалення особистих знань про земельні сервітути;
- вивчення правової природи обмеження права на землю;
- ознайомлення з видами землекористування в Україні;
- оволодіння знаннями щодо порядку регулювання правовідносин щодо оренди землі;
- розуміння порядку правового регулювання плати за землю;
- ознайомлення з правовими засадами продажу земельних ділянок;
- пізнання особливостей спадкування та дарування земельних ділянок.
- розуміння порядку оскарження та виконання рішень третейського суду;
- ознайомлення з передовим досвідом інших країн у вирішенні земельних спорів.

У процесі викладання матеріалу значну увагу приділено удосконаленню техніки студентів по роботі з нормативною законодавчою базою, навичок систематизації та викладення у письмовому вигляді власної думки з юридичних питань, моделюванню правових ситуацій та пошуку шляхів їх розв'язання, виконанню вправ на розвиток вмінь і навичок відстоювати власну правову позицію, оволодінню елементами логіки та риторики, навичками самостійного опанування новими знаннями; вдосконаленню майстерності надання консультацій з правових питань. Формою підсумкового контролю якості знань, навичок, вмінь студентів є залік у XI-ому семестрі.

2. Передреквізити курсу.

Для освоєння змісту навчального курсу необхідно засвоїти навчальний матеріал з теорії держави та права, цивільного, цивільного процесу, адміністративного права.

3. Постреквізити курсу.

Після вивчення дисципліни силабусу отримані студентом знання, вміння та навички будуть необхідні для засвоєння навчального матеріалу з аграрне право, екологічне право.

4. Мета та завдання курсу.

- зрозуміти суспільну значущість земельних правовідносин;
- поглиблено вивчити та творчо осмислити базові земельного права;
- опанувати навички правильного тлумачення і застосування земельного законодавства;
- розуміти структуру державних органів управління земельним фондом;
- сформувати систему знань про землеустрій в Україні;
- пізнання прав учасників земельних правовідносин;
- розуміти порядок досудового врегулювання спору;
- набути навички творчого застосування способів захисту прав суб'єктів земельного права;
- опанувати методику класифікації земель за цільовим призначенням;
- сформувати систему знань про гарантії прав на землю;
- актуалізувати потребу у професійному самопізнанні й самовихованні;
- мобілізувати інтелектуальні ресурси майбутніх юристів для вироблення гуманістичної професійної позиції;
- зорієнтувати на розвиток соціально значущих цінностей майбутніх юристів;
- мотивувати майбутніх юристів до професійного самовдосконалення та розвитку юридичної науки;
- набути додаткові знання про види порушень земельного законодавства;
- розвивати навички аргументації власної точки зору;
- навчитись застосовувати отримані знання при розв'язанні конкретних завдань;
- сформувати почуття професійної відповідальності фахівця в галузі права.

Досягнення поставлених завдань дозволить сформувати у студентів систему знань із земельного права, отримати навички у розв'язанні конкретних завдань, що і є метою цього курсу.

5. Очікувані результати курсу.

Магістр повинен вміти:

- бачити суспільну значущість земельних правовідносин;
- творчо осмислювати базові положення земельного права;
- характеризувати проблеми земельного права;

- правильно тлумачити і застосувати норми земельного законодавства;
- орієнтуватися структурі та повноваженнях державних органів управління земельним фондом;
- формулювати та роз'яснювати права та обов'язки земельних правовідносин;
- визначати правовий режим земельної ділянки;
- обчислювати розмір земельного податку;
- використовувати теоретичні положення земельного права в розв'язанні практичних задач;
- удосконалювати техніку набуття нових знань з земельного права;
- популяризувати ідею добросовісності у виконанні суб'єктами земельних правовідносин їхніх обов'язків, недопущення їх порушень;
- володіти спеціальною термінологією з питань земельного права;
- використовувати навички з риторики та аргументації власної правової позиції під час виступів в суді;
- набувати інформацію щодо передового досвіду інших країн у вирішенні справ, учасниками яких є суб'єкти земельних правовідносин.

6. Організація навчання.

Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Загальні положення земельного права.					
1	Предмет, метод, принципи та джерела і система земельного права	9	2	2	5
2	Земельні правовідносини	7	2		5
3	Землеустрій та державне управління земельним фондом	9	2	2	5
4	Правовий режим земель в Україні	9	2	2	5
5	Гарантії прав на землю	7	2		5
6	Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства	9	2	2	5
Всього за модуль 1		50	12	8	30
Модуль 2. Права та зобов'язання у земельному праві.					
7	Право власності на землю в Україні	9	2	2	5
8	Земельні сервітути та обмеження прав на землю	7	2		5
9	Види права землекористування	9	2	2	5
10	Правове регулювання плати за землю	7	2		5
11	Правові засади угод щодо земельних ділянок	8	2		6
Всього за модуль 2		40	10	4	26
Разом за курс		90	22	12	56

7. Тематика практичних занять.

Модуль I

Тема 1. Предмет, метод, принципи і система земельного права.

Тема 2. Землеустрій та державне управління земельним фондом.

Тема 3. Правовий режим земель в Україні.

Тема 4. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства.

Модуль II

Тема 5. Право власності на землю.

Тема 6. Види права землекористування.

8. Завдання для самостійної роботи.

Студенти виконують реферативні завдання або міні-дослідження з обраної проблематики за погодженням із викладачем.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

Модуль I

1. Міжнародні конвенції як джерело земельного права.
2. Правові форми управління земельними ресурсами в Україні та в світі.
3. Контроль за використанням та охороною земель в Україні та в світі.
4. Правовий режим земель сільськогосподарських угідь в Україні та в світі.
5. Порядок зміни призначення земель в Україні та в світі.
6. Гарантії прав на землю в Україні та в світі.
7. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства в Україні та в світі.

Модуль II

1. Право власності на земельну ділянку в Україні та в світі.
2. Види земельних сервітутів в Україні та в світі.
3. Обмеження прав на землю в Україні та в світі.
4. Види права землекористування в Україні та в світі.
5. Порядок сплати та розмір земельного податку в Україні та в світі.
6. Продаж земельних ділянок в Україні та в світі.
7. Порядок спадкування земельних ділянок в Україні та в світі.

9. Порядок оцінювання.

№	Назва теми	Всього балів	Лекції	Практичні заняття	Контрол. робота	Самостійна робота
1	Предмет, метод, принципи та і система	7	1	2	-	4
2	Земельні правовідносини	5	1		-	4
3	Землеустрій та державне управління земельним фондом	8	1	2	-	5
4	Правовий режим земель в Україні	7	1	2	-	4
5	Гарантії прав на землю	5	1		-	4

6	Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства	7	1	2	-	4
	Контрольна робота мод.1	15	-	-	15	-
	За модуль 1	54	6	8	15	25
7	Право власності на землю в Україні	8	1	2	-	5
8	Земельні сервітути та обмеження прав на землю	5	1		-	4
9	Види права землекористування	8	1	2	-	5
10	Правове регулювання плати за землю	5	1		-	4
11	Правові засади угод щодо земельних ділянок	5	1		-	4
	Контрольна робота мод.2	15	-	-	15	-
	За модуль 2	46	5	4	15	22
Разом за курс		100	11	12	30	47

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Модулі	I	II	Разом (балів)
Бали	0 – 54	0 – 46	0 - 100
Лекції	0 – 6	0 – 5	0 - 11
Практичні заняття	0 – 8	0 – 4	0 - 12
Контрольна робота	0 – 15	0 – 15	0 -30
Самостійна робота	0 – 25	0 – 22	0 – 47
Підсумковий контроль			залік

Критерії оцінювання знань студентів за вимогами ЄКТС:

- а) робота на лекції** (до 1 балу);
- б) відповідь на практичному занятті** (до 2 балів)
- в) контрольна робота** (до 15 балів);
- г) самостійна робота** (до 25 балів)
- ведення конспекту практичного заняття (до 5 балів)
- міні-дослідження (або реферат) - до 25 балів.

Робота на лекції оцінюється за наступними критеріями: відвідування лекційних занять; повнота, охайність і грамотність ведення конспекту лекцій. Наявність усіх компонентів роботи на лекції та присутність студента на лекційних заняттях може бути оцінена до 1 балу; неохайне оформлення конспекту лекцій, неповне відображення лекційного матеріалу у конспекті, часткова відсутність студента на лекційних заняттях – 0 до 1 балів.

Відповідь на практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

2 бали – студент вільно володіє навчальним матеріалом, опрацював основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими

знаннями у вирішенні практичних завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання. Практичне завдання виконане повністю відповідно до встановлених вимог.

1 бал – студент загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні практичних завдань на низькому рівні. Практичне завдання виконане поверхово без урахування встановлених вимог.

Контрольна робота з розділу курсу «Земельне право» передбачає написання письмової роботи у вигляді есе із складанням плану роботи не менше чотирьох пунктів. Контрольна робота оцінюється за наступними критеріями:

- наявність плану відповіді не менше чотирьох змістовних пунктів;
- повнота та логічність розкриття питання у вигляді есе;
- відповідність змісту роботи складеному студентом плану.

Наявність всіх компонентів виконання контрольної роботи може бути оцінено до 15 балів.

Студент за власним бажанням може обрати один з двох варіантів: а) **складання заліку**; б) **написання контрольної роботи** з кожного модулю. Завдання контрольної роботи по кожному модулю визначаються викладачем.

Самостійна робота з курсу «Земельне право» включає ведення конспекту практичного заняття, виконання письмових завдань та написання реферату.

Самостійна робота оцінюється до 25 балів (залежно від модуля).

Ведення конспекту практичного заняття оцінюється за наступними критеріями:

- повнота, охайність і грамотність ведення конспекту;
- наявність теоретичного матеріалу (рукописний варіант) практичного заняття;
- виконання тестів і практичних завдань відповідно до теми практичного заняття.

Наявність всіх компонентів конспекту практичного заняття може бути оцінено до 5 балів.

Студент за власним бажанням може обрати один з двох варіантів: а) **письмові відповіді** (або міні-дослідження) на питання самостійної роботи; б) **написання реферату** з модулю. Завдання самостійної роботи та теми рефератів по кожному модулю визначаються викладачем.

Реферат оцінюється за наступними критеріями: відповідна форма, грамотність, охайність, науковість, достатня кількість використаної літератури (до 10 джерел). Допускається використання матеріалів інтернет-ресурсів (не більше 3-ох позицій) з обов'язковим включенням їх точної адреси до списку літератури.

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Перелік питань до заліку.

1. Поняття, предмет та метод земельного права.
2. Історичний та сучасний досвід регулювання земельних відносин.
3. Принципи та система земельного права.
4. Система науки земельного права та її місце в системі права України.
5. Взаємозв'язки земельного права з іншими галузями права.
6. Конституція України як джерело земельного права.
7. Міжнародні договори як джерела земельного права.
8. Структура земельного законодавства.
9. Підзаконні нормативно-правові акти в земельному праві.
10. Поняття, ознаки та види земельних правовідносин.
11. Класифікація земельних правовідносин за інститутами земельного права.
12. Суб'єкти земельних правовідносин та їх правовий статус.
13. Підстави виникнення, зміни та припинення земельних правовідносин.
14. Приватизація земель.
15. Регулювання земельних відносин державою.
16. Органи управління у галузі використання та охорони земель.
17. Повноваження КМ України щодо земель державної власності.
18. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру.
19. Земельний фонд як об'єкт правового регулювання.
20. Землеустрій та державний земельний кадастр.
21. Призначення та основні завдання земельного кадастру.
22. Контроль за використанням та охороною земель.
23. Моніторинг земельних ресурсів.
24. Загальна характеристика правового режиму та класифікація земель в Україні.
25. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення.
26. Землі житлової та громадської забудови.
27. Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення.
28. Землі оздоровчого призначення.
29. Землі історико-культурного призначення.
30. Землі лісового та водного фонду.
31. Поняття, зміст та види гарантій прав на землю.

32. Способи захисту прав на землю.
33. Поняття та зміст юридичної відповідальності за земельні правопорушення.
34. Суб'єкти та суб'єктивна сторона земельних порушень.
35. Види земельних правопорушень.
36. Земельні правопорушення вчинені посадовими особами.
37. Земельний устрій як об'єкт дисциплінарних проступків.
38. Право власності як комплексний інститут земельного права.
39. Суб'єкти права власності на землю.
40. Земельна ділянка як об'єкт права власності на землю.
41. Форми власності на землю.
42. Набуття та припинення права власності на земельні ділянки.
43. Сервітут як право обмеженого користування чужим майном.
44. Види земельних сервітутів.
45. Договір про земельний сервітут.
46. Припинення сервітуту на вимогу власника земельної ділянки.
47. Обмеження щодо використання земельних ділянок.
48. Право постійного землекористування.
49. Правові засади оренди землі.
50. Істотні умови договору оренди землі.
51. Права та обов'язки землекористувачів.
52. Суборенда земельної ділянки.
53. Концесійне право землекористування.
54. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови.
55. Земельний податок та орендна плата.
56. Пільги щодо плати за землю.
57. Розгляд судом спорів щодо плати за землю.
58. Правові засади купівлі-продажу земельних ділянок.
59. Порядок приватизації земельної ділянки.
60. Спадкування земельної ділянки.

12. Політика курсу.

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час. Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі, а також у різних конкурсах та студентських наукових конференціях.

13. Політика академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності студентами передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних

потреб і можливостей);

- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

14. Рекомендована література

Нормативна база

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 10.05.2020).
2. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. Дата оновлення: 01.02.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 05.06.2020).
3. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 23.05.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 05.06.2020).
4. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. Дата оновлення: 23.05.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 05.06.2020).
5. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. Дата оновлення: 23.05.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 05.06.2020).
6. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 23.05.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 05.06.2020).
7. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Дата оновлення: 02.04.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 29.04.2020).
8. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. Дата оновлення: 21.02.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 05.06.2020).
9. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 28.04.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 29.04.2020).
10. Водний кодекс України: Закон України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР. Дата оновлення: 07.06.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр> (дата звернення: 21.09.2020).
11. Лісовий кодекс України: Закон України від 21.01.1994 р. № 3852-XII. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12> (дата звернення: 21.09.2020).
12. Житловий кодекс Української РСР: Закон України від 30.06.1983 р. № 5464-X. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10> (дата звернення: 10.05.2020).
13. Про концесію: Закон України від 03.10.2019 р. № 155-IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20> (дата звернення: 10.05.2020).
14. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 03.10.2019 р. № 157-IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20> (дата звернення: 10.05.2020).

15. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. Дата оновлення: 23.05.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 05.06.2020).
16. Про санкції: Закон України від 14.08.2014 р. № 1644-VII. Дата оновлення: 19.04.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18> (дата звернення: 05.06.2020).
17. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05.07.2012 р. № 5080-VI. Дата оновлення: 02.04.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17> (дата звернення: 05.06.2020).
18. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. № 3613-VI. Дата оновлення: 16.07.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17> (дата звернення: 21.09.2020).
19. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. Дата оновлення: 01.03.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17> (дата звернення: 10.05.2020).
20. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI. Дата оновлення: 20.10.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (дата звернення: 21.09.2020).
21. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17.11.2009 р. № 1559-VI. Дата оновлення: 25.03.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1559-17> (дата звернення: 21.09.2020).
22. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. Дата оновлення: 02.04.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (дата звернення: 10.05.2020).
23. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. Дата оновлення: 13.08.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16> (дата звернення: 21.09.2020).
24. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21.09.2006 р. № 185-V. Дата оновлення: 27.02.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16> (дата звернення: 10.05.2020).
25. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22.12.2005 р. № 3262-IV. Дата оновлення: 28.04.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3262-15> (дата звернення: 05.06.2020).
26. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. Дата оновлення: 16.01.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15> (дата звернення: 10.05.2020).
27. Про оцінку земель: Закон України від 11.12.2003 р. № 1378-IV. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15> (дата звернення: 21.09.2020).
28. Про використання земель оборони: Закон України від 27.11.2003 р. № 1345-IV. Дата оновлення: 05.12.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15> (дата звернення: 21.09.2020).
29. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 р. № 1255-IV. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-15> (дата звернення: 10.05.2020).
30. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003 р. № 1087-IV. Дата оновлення: 06.11.2014. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15> (дата звернення: 10.05.2020).
31. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV. Дата оновлення: 15.08.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15> (дата звернення: 10.05.2020).
32. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19.06.2003 р. № 978-IV. Дата оновлення: 10.06.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-15> (дата звернення: 10.05.2020).
33. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. № 898-IV. Дата оновлення: 07.11.2018.

- URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15> (дата звернення: 10.05.2020).
34. Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв): Закон України від 05.06.2003 р. № 899-IV. Дата оновлення: 16.01.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/899-15> (дата звернення: 21.09.2020).
 35. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15> (дата звернення: 21.09.2020).
 36. Про електронні док-ти та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. Дата оновлення: 07.11.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення: 05.06.2020).
 37. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. Дата оновлення: 28.04.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (дата звернення: 10.05.2020).
 38. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. № 742-IV. Дата оновлення: 05.04.2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15> (дата звернення: 10.05.2020).
 39. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 р. № 2658- III. Дата оновлення: 20.03.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> (дата звернення: 05.06.2020).
 40. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2346- III. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14> (дата звернення: 10.05.2020).
 41. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210- III. Дата оновлення: 28.04.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> (дата звернення: 10.05.2020).
 42. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121- III. Дата оновлення: 29.05.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 05.06.2020).
 43. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08.06.2000 р. № 1805- III. Дата оновлення: 25.01.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> (дата звернення: 10.05.2020).
 44. Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність: Закон України від 23.12.1998 р. № 353-XIV. Дата оновлення: 07.06.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-14> (дата звернення: 21.09.2020).
 45. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14> (дата звернення: 10.05.2020).
 46. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Дата оновлення: 14.05.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> (дата звернення: 20.05.2020).
 47. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12> (дата звернення: 29.04.2020).
 48. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 р. № 3116-XII. Дата оновлення: 04.10.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12> (дата звернення: 10.05.2020).
 49. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. № 2654-XII. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12> (дата звернення: 10.05.2020).
 50. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19.06.1992 р. № 2482-XII. Дата оновлення: 25.07.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12> (дата звернення: 10.05.2020).
 51. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. Дата оновлення: 18.12.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 10.05.2020).
 52. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від

17.06.1992 р. № 2471-ХІІ. Дата оновлення: 24.01.1995. URL:

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2471-12> (дата звернення: 29.04.2020).

53. Питання функціонування електронної торгової системи з продажу майна боржників у справах про банкрутство (неплатоспроможність): Постанова КМ України від 02.10.2019 р. № 865. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865-2019-п> (дата звернення: 05.06.2020).
54. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень: Рішення Вищої ради правосуддя від 19.04.2018 р. № 1200/0/15-18. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v3018910-18> (дата звернення: 05.06.2020).

Основна

1. Банкрутство в запитаннях і відповідях: посібник / ред. Ю.Ю.Попов, А.С.Волков, І.С.Ніколаєв. Київ: Лопатіна О.О., 2017. 160 с.
2. Барабаш Н.П., Ващишин М.Я., Федорович В.І. Земельне право України: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2013. 172 с.
3. Бобкова А.Г., Черкаська Н.В. Земельне право України: конспект лекцій в схемах та таблицях: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Донецьк: Світ книги, 2013. 172 с.
4. Бурцев О.В. Правові засади вирішення межових земельних спорів: монографія. Харків: Мадрид, 2017. 195 с.
5. Бутирська І.А. Правовий статус учасників справи про банкрутство: монографія. Чернівці: Технодрук, 2017. 182 с.
6. Договір комерційної концесії: теорія, законодавство, судова практика: монографія / Г.О.Андрощук та ін.; за ред. Н.М.Мироненко. Київ: Інтерсервіс, 2018. 210 с.
7. Дуравкіна Н.І. Земельне право у схемах і таблицях: навч. посіб. Суми: Мрія, 2018. 99 с.
8. Земельне право України: навч. посіб.; 2-ге вид., перероб. і допов. / І.І.Каракаш та ін.; за ред. І.І.Каракаша, Т.Є.Харитонової. Одеса: Юридична література, 2017. 585 с.
9. Земельне право України: підручник / М.В.Сідак та ін. Ужгород: Гельветика, 2014. 519 с.
10. Земельне право України: підручник / М.В.Шульга та ін.; за ред. М.Г.Шульги. Харків: Право, 2013. 519 с.
11. Землевпорядний процес: навч. посіб./ А.М.Третяк та ін. Херсон: Олді-Плюс, 2018. 273 с.
12. Іванський А.Й. Нормативно-правове регулювання реєстраційної діяльності: комент. довід. Одеса: Гельветика, 2019. 627 с.
13. Кеча А.С. Адміністративно-правове регулювання державної реєстрації речових прав на нерухоме майно: монографія. Одеса: Фенікс, 2016. 205 с.
14. Кодекс України з процедур банкрутства. Господарський процесуальний кодекс України / уклад. О.В.Ковальський. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 350 с.
15. Коротюк О.В., Чижмарь К.І., Журавльов Д.В. Державний реєстр речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Алгоритм роботи нотаріуса: практ. посіб. / за заг. ред. К.І.Чижмарь. Київ: ОВК, 2018. 182 с.
16. Кузьменко Н.О. Рішення органів місцевого самоврядування в механізмі правового регулювання земельних відносин: монографія. Київ:Правова єдність:Алерта,2018. 263 с.
17. Кулинич А.П. Землі міських територіальних громад: проблеми формування правового режиму: монографія. Київ: ТАЛКОМ, 2019. 267 с.
18. Кулинич О.П. Захист права приватної власності на землю: цивільно-правові аспекти: монографія. Вінниця: Рогальська І.О., 2016. 230 с.
19. Мазаракі Н.А. Медіація в Україні: теорія та практика: монографія. Київ: КНТЕУ, 2018. 275 с.
20. Макарова В.В. Теорія обмежень: сфера продуктивного землекористування: монографія. Суми: Університетська книга, 2019. 177 с.
21. Мироненко І.В. Інститут права сусідства: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2019. 343 с.
22. Міловська Н.В. Договірні зобов'язання зі страхування у цивільному праві України:

- проблеми теорії та практики: монографія. Київ: НДІ приватного права і підприємництва ім. Ф.Г.Бурчака НАПрН України, 2019. 487 с.
23. Мірошніченко А.М. Земельне право України: підручник: 3-тє вид., допов. і перероб. Київ: Правова єдність: Алерта, 2013. 511 с.
 24. Набуття і реалізація прав на землю в Україні: навч. посіб. / А.Й.Годованюк та ін.; за ред. І.І.Каракоша. Одеса: Юридична література, 2016. 328 с.
 25. Нестеренко Г.Б., Таратула Р.Б., Ступень Н.М. Містобудівний кадастр: підручник. Львів: Ліга-Прес, 2018. 250 с.
 26. Новаковська І.О., Стецюк М.П., Капеліста І.М. Землеустрій: навч. посіб. Київ: НАУ, 2019. 222 с.
 27. Перович Л.М., Перович І.Л., Сай В.М. Кадастр територій: підручник. Львів: Вид-во Львів. політехніка, 2019. 242 с.
 28. Плотнікова Ю.І. Правове регулювання плати за землю в Україні: монографія. Київ: Гельветика, 2018. 207 с.
 29. Принципи цивільного, господарського та адміністративного судочинства: монографія / І.І. Брус та ін.; за ред. І.М. Козьякова. Київ: Нац. акад. прокуратури України, 2018. 257 с.
 30. Резнікова В.В. Господарсько-процесуальне право України: курс лекцій. Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2011. 225 с.
 31. Резнікова В.В., Россильна О.В. Посередництво і представництво в господарському праві та процесі України: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2016. 215 с.
 32. Ріпенко А.І., Пащенко О.М. Земельне право України: загальна частина: навч. посіб. Одеса: Удача, 2013. 80 с.
 33. Самойленко Л.В. Державний земельний кадастр: навч. посіб. Київ: НАУ, 2019. 159 с.
 34. Тревого І.С., Дутчик М.М., Ільків Є.Ю. Державний земельний кадастр: підручник; 2-ге вид., випр. і допов. Ів.-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 280 с.
 35. Третяк Т.О. Добросусідство в земельному праві України: монографія. Київ: Правова єдність: Алерта, 2019. 367 с.
 36. Харитонова Т.Є. Здійснення прав на чужі земельні ділянки в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. Одеса: Юридична література, 2016. 422 с.
 37. Шульга А.М. Земельні ресурси України під охороною закону про кримінальну відповідальність: монографія. Харків: Юрайт, 2019. 668 с.
 38. Шуміло О.М. Земельне право України (у схемах): навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2017. 287 с.

Додаткова

1. Актуальні проблеми юрисдикційного захисту приватних прав та інтересів в умовах судової реформи: зб. наук. пр. / В.І.Бобрик та ін.; за заг. ред. В.І.Бобрика. Київ: НДППіП ім. Ф.Г.Бурчака НАПрН України, 2017. 135 с.
2. Бабаскін А.Ю. Кредитні відносини у цивільному праві України: монографія. Київ: Талком, 2018. 569 с.
3. Гайдулін О.О. Європейське контрактне право (заг. частина): курс лекцій. Київ:КНЕУ, 2008. 277 с.
4. Горєцький О.В. Процедури примирення в цивільному судочинстві: монографія. Київ: Логос, 2019. 151 с.
5. Долинська М.С. Нотаріальний процес: підручник. Львів: ЛДУВС, 2019. 651 с.
6. Журавльов Д.В., Коротюк О.В., Чижмарь К.І. Векселі в нотаріальній практиці. Протести векселів: практ. посіб. / за ред. К.І.Чижмарь. Київ: ОВК, 2020. 76 с.
7. Каламайко А.Ю. Електронні докази в цивільному процесі: монографія. Харків: Право, 2017. 176 с.
8. Корнеєв Ю.В. Земельне право: навч. посіб.; 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: Центр учбової літ-ри, 2011. 248 с.
9. Коротюк О.В. Нотаріальне посвідчення договорів. Практичні рекомендації: навч.-практ.

- посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 319 с.
10. Місяць А.П. Відчуження майна особою, якій воно не належить на праві власності: монографія. Хмельницький: ХНУ, 2015. 143 с.
 11. Олійник О.Б. Документування господарсько-договірної та господарсько-претензійної діяльності: навч. посіб. Київ: Алерта, 2006. 140 с.
 12. Пацурія Н.Б., Войцеховська І.М., Головачова А.С. Правове регулювання діяльності у сфері страхування та перестраховування: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Ліра-К, 2017. 254 с.
 13. Перович Л.М., Губар Ю.П. Оцінка нерухомості: навч. посіб. 2-е вид., перероб. і допов. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. 298 с.
 14. Поляков Б.М. Право неспроможності (банкрутства) в Україні: підручник. Київ: Ін Юре, 2011. 560 с.
 15. Помічник юристу: зразки юридичних документів / Є.М.Кучерук та ін.; за заг. ред. Є.О.Харитонова, О.І.Харитонові. 2-е вид., допов. та перероб. Харків: Одиссей, 2013. 304 с.
 16. Понікаров В.Д., Попова С.М., Попова Л.М., Назаренко Д.В. Правове забезпечення, організація та захист господарської діяльності: навч. посіб. Київ: Центр учбової літ-ри, 2012. 328 с.
 17. Право власності на житло в Україні: доктрина та реалізація: монографія / О.Д.Крупчан та ін.; за заг. ред. О.Д.Крупчана, В.В.Луця. Київ: НДІ приватного права і підприємництва ім. Ф.Г.Бурчака НАПрН України, 2016. 244 с.
 18. Проблеми правової відповідальності: монографія / А.П.Гетьман та ін.; за ред. В.Я.Тация, А.П.Гетьмана, В.І.Борисові. Харків: Право, 2014. 345 с.
 19. Спасибо І.А. Набуття права власності: монографія. Київ: НДІ приватного права і підприємництва, 2009. 170 с.
 20. Утехін І.Б. Виконання договорів з передачі майна у власність. Чернівці: Місто, 2015. 271 с.
 21. Хорт Ю.В. Статутний капітал акціонерного товариства: захист інтересів учасників акціонерних правовідносин: монографія. Харків: ФІНН, 2010. 272 с.

15. Інтернет-ресурси.

1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua>).
2. Верховна Рада України (<http://www.rada.gov.ua>).
3. Верховний Суд України (<http://www.scourt.gov.ua>).
4. Вищий господарський суд України (<http://www.arbitr.gov.ua>).
5. Урядовий портал – єдиний веб-ресурс органів виконавчої влади України (<http://www.kmu.gov.ua>).
6. Вища рада юстиції України (<http://www.vru.gov.ua>).
7. Головне державне об'єднання правової інформації та пропаганди правових знань Міністерства юстиції України (<http://www.gdo.kiev.ua>).
8. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України (www.kmu.gov.ua)
9. Офіційний сайт Міністерства фінансів України (www.mfu.gov.ua)
10. Офіційний сайт Національного банку України (www.nbu.gov.ua)
11. Офіційний сайт Верховної Ради України (www.rada.gov.ua)
12. Офіційний сайт Державної податкової адміністрації України (www.sta.gov.ua)
13. Офіційний сайт Державного комітету статистики України (www.stat.gov.ua).
14. Інформаційний центр Міністерства юстиції України (<http://www.informjust.kiev.ua>)
15. Електронна бібліотека юридичної літератури "Правознавець" (www.pravoznavec.com.ua)
16. Бібліотека Верховної Ради України (<http://www.rada.kiev.ua>).

17. Державна науково-технічна бібліотека України (<http://www.gntb.n-t.org>).
18. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» (<http://www.ukma.kiev.ua>).
19. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>).
20. Національна Парламентська бібліотека України (<http://www.nplu.org/>)
21. Наукова бібліотека ім М.Максимовича (<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>)
22. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка (<http://library.lnu.edu.ua/bibl/>)
23. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (<http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>)
24. Одеська національна наукова бібліотека (<http://www.odnb.odessa.ua/>)